

jí byl 7. srpna 1928 doručen, načež dne 13. srpna 1928 podala na poštu provedení zmateční stížnosti. Mezitím podala obžalovaná žádost o odklad přisouzeného trestu; žádost ta došla k soudu 7. srpna 1928. Usnesením zemského trestního soudu z 5. října 1928 byla odmítnuta zmateční stížnost obžalované s odůvodněním, že žádost o odklad, v níž sama označila, že se rozsudek stal pravoplatným, dala mlčky najevo, že trest přijímá, následkem čehož jest míti za to, že se zmateční stížnosti vzdala. Proti tomuto odmítajícímu usnesení, doručenému obžalované 11. října 1928, podala tato dne 13. října 1928 stížnost, která jest odůvodněna. Žádost o odklad spočívá podle šetření na nedorozumění, ježto ji podal obhájce obžalované, který ji při hlavním přelíčení nezastupoval a jemuž obžalovaná pravý stav věci nevylicila. Nelze proto žádost o odklad za těchto okolností považovati za takový čin, ze kterého by se musilo nutně a neklamně usuzovati na vědomé zřeknutí se opravných prostředků ve smyslu § 1 čis. 1 zákona z 31. prosince 1877, čis. 3 ř. zák. z roku 1878. Proto bylo stížnosti vyhověno a napadené usnesení zrušeno.

Čís. 3374.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čis. 50 sb. z. a n.).

Republika může býti hanobena (§ 14 čis. 5 zákona) i řečí rázu politického, zejména, jde-li o příslušníka strany, která se staví veřejně proti republice; ráz hanobení není vyloučen ani při takových výrocích, jejichž obsah byl by za jiných okolností jen oprávněnou kritikou, vysvítá-li z okolností případu snaha pachatelova vzbuditi city nevážnosti, neúcty a pohrdání, surovosti a štvavosti; subjektivní stránka.

Spadá sem, tvrdí-li se o republice, že vládne pendrekem a persekucí, že nadržuje kapitalismu a že pěstuje militarismus.

(Rozh. ze dne 17. ledna 1929, Zm II 432/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Uher-ském Hradišti ze dne 26. září 1928, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle § 14 čis. 5 zákona na ochranu republiky ze dne 19. března 1923, čis. 50 sb. z. a n.

Důvody:

Uplatňujíc důvod zmatečnosti podle § 281 čis. 9 a) tr. ř. tvrdí zmateční stížnost, že prokázané výroky obžalovaného, pronesené na politické schůzi v den 1. května, znamenaly jen kritiku poměrů, že nebyly vůbec hanobením republiky, zvláště ne surovým a štvavým hanobením, obžalovaný že si alespoň nebyl toho vědom ani neměl nikdy takového

úmyslu. Popírá dále způsobilost jeho řeči snížit vážnost republiky, dovolávajíc se při tom výpovědi svědků S-y a V-a a poukazujíc na to, že četnický strážmistr, ač jest četnictvu zákon na ochranu republiky znám a četnictvo oznamuje svědomitě i nejmenší přestupek, ba i takové činy, u nichž jsou jen pŕtahy trestnosti, trestní oznámení proti němu ve svém hlášení neučinil. Poukazem na to, že svědkové F. a H. nic štvavého a surového neslyšeli, dovozuje posléze, že řeč nebyla štvavá a surová. Zmateční stížnost je z části neodůvodněná, z části není provedena po zákonu. Hanobení republiky bylo ve zjištěných výrocích obžalovaného shledáno právem, neboť není vyloučeno při řeči politické; naopak může býti politická řeč, zvláště u strany, jež se staví veřejně proti republice, jak rozsudek nalézacího soudu správně zjišťuje, nejvhodnějším podnětem k výrokům hanobícím, v nichž se jeví snaha zahladiti neb aspoň oslabiti v posluchačích city dobrého smýšlení o republice tím, že se jim buďto přímo o ní aneb o jejích veřejnoprávních zřizováních sdělují okolnosti, nesrovnatelné se všeobecně uznávaným a žádoucím postavením republiky jakožto státu ať již v poměru k vlastnímu obyvatelstvu nebo v poměru ke státům jiným. Tento ráz »hanobení« není podle způsobu a vyjádření se řečníkova, podle účelu jeho řeči a podobných bližších okolností činu vyloučen ani při takových výrocích, jejichž obsah byl by za jiných okolností jen oprávněnou kritikou, jakmile právě z bližších okolností, za nichž byly výroky ty proneseny, vysvítá snaha pachatelova nikoli napravití tyto poměry, o něž jde oprávněné kritice, nýbrž vzbuditi city neúcty, nevážnosti a pohrdání, čímž právě se vyznačuje hanobení. Tento ráz dodává výrokům, jež by jinak mohly snad býti pojímány jako oprávněná kritika, zejména právě způsobem zákonem vyžadovaný — buďto že pachatel vědomě užívá hrubých prostředků, působících ostrou, prudkou formou nebo přehnaným a překrouceným obsahem (způsob surový), anebo takového způsobu vyjadřování, v němž pachatelova tendence vzbuditi nepřátelské zaujetí proti napadenému předmětu zvláště vystupuje do popředí, zatlačujíc do pozadí případné důvody věcné (způsob štvavý). Tohoto způsobu svého hanobení si pachatel ovšem i subjektivně musí býti vědom a náleží zjištění jeho vědomí nutně ke skutkové podstatě.

Všechny tyto znaky hanobení republiky způsobem surovým a štvavým však nalézací soud výslovně zjistil; přiči se jistě uznávaným demokratickým zásadám o úkolech spravedlivého státu, tvrdí-li se o republice, že vládne pendrekem a persekucí a že nadržuje kapitalismu, přiči se i mezinárodním vztahům a všeobecně uznávaným mírovým snahám výtku pěstování militarismu a jsou proto takové předhůzky způsobilé vzbuditi v posluchači neúctu, nevážnost a pohrdání proti takovému státu; jsou tu i hrubé prostředky ve výrazu o vládě pendrekem (způsob surový); o věcném zájmu obžalovaného na nápravě vytýkaných poměrů, jenž by z jeho výtek činil snad aspoň subjektivně oprávněnou kritiku, nemůže býti řeči proto, že obžalovaný nevytýkal určité skutečnosti, tím méně uvažoval o jejich nápravě, nýbrž všeobecnými frásemi o vládě pendreku, o persekuci, o nadržování kapitalismu a o pěstování militarismu, které se u nekritického posluchače z tříd sociálně slabších a proto na jakýkoliv útisk živě reagu-

jících pravidelně nemíjejí s účinkem, zřejmě jen hleděl vzbuditi v nich pocit útisku a utrpěné křivdy se strany státu, které nutně budí onu neúctu, nevážnost a pohrdání proti státu, tudíž republiku hanobí. Zjišťuje-li rozsudek, že ono hanobení mělo za účel poštvati proti republice dav posluchačů a snížení její vážnosti, je tím zjištěno zmateční stížností postrádané vědomí pachatelovo, že jde o hanobení republiky způsobem při nejmenším štvavým, neboť zjištěný účel pachatelův, poštvati proti republice, nutně předpokládá, že si uvědomil i vhodnost a způsobilost použitého prostředku k docílení štvavého účinku, tudíž štvavý způsob hanobení. Vědomí o hrubosti použitých výroků se zřeteltem na jejich notorickou trivialitu netřeba ani zvlášť výslovně zjišťovati, podává se z výroků samých. Jest tedy zmateční stížnost bezdůvodná.

Čís. 3375.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Členství v maďarském spolku »Levante« je členstvím ve spolčení k úkladům o republiku podle prvního odst. § 2 zákona.

I beztrestnost podle § 27 čís. 2 zákona předpokládá, že bylo od podniku upuštěno neb spolčení oznámeno dobrovolně; není jí účasten pachatel učinivší oznámení, byla-li vhodná obrana úřadu možnou i bez oznámení, poněvadž úřad o oznámeném spolčení v době onoho oznámení již odjinud věděl, ani pachatel, jehož oznámení není takového rozsahu, by byla úřadu umožněna vhodná a úspěšná obrana; je proto zapotřebí, by vyjevil členy, stanovy, záměry (úmysly) a podniky dotyčného spolčení.

(Rozh. ze dne 17. ledna 1929, Zm II 458/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zástupce do rozsudku zemského trestního soudu v Brně ze dne 31. října 1928, jímž byl obžalovaný sprostěn z obžaloby pro zločin podle § 2 odst. I zák. z 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a věc vrátil soudu nalézacímu k opětovnému projednání a rozhodnutí.

D ů v o d y:

Napadený rozsudek vyslovuje, že spolčení se v organizaci »Levante«, přesněji skutečnost obžalovaným doznaná, že, byv poučen o cílech této organizace a podepsav slib, zavazující ho ke spolupráci v ní, stal se jejím členem, zakládá skutkovou podstatu zločinu podle § 2 odst. první zák. čís. 50/23. Výrokem tím, jehož se vývody zmateční stížnosti veřejného obžalobce právem nedotýkají, netřeba se zabývat, poněvadž jej ani odpověď obžalovaného na zmateční stížnost nenapadá, to tím méně, že stálou praxí Nejvyššího soudu bylo již rozhodnuto, že organizace